

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kosonen, Heidi; Turunen, Johanna

Title: Syrjivät rakenteet ja rasismi yliopistoissa

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat & Acatiimi 2019

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Kosonen, Heidi; Turunen, Johanna (2019). Syrjivät rakenteet ja rasismi yliopistoissa. Acatiimi, 21 (4), 44. http://www.acatiimi.fi/4_2019/19.php

Syrjivät rakenteet ja rasismi yliopistoissa

Kansainvälinen liikkuvuus on keskeinen osa akateemista työtä. Tämä tarkoittaa, että samalla kun suomalaisten tutkijoiden odotetaan pätevätyvän muualla, tulee suomalaisten yliopistojen olla houkutteleva ympäristö kansainvälisille tutkijoille. Viime aikoina mediassa on kiinnitetty huomiota tutkijakoulutuksensa Suomessa saaneiden tutkijoiden aivovuotoon ulkomaille.¹ Ongelmalliseksi tunnistetun ilmiön taustalla vaikuttaa monia syitä. Korkeakoulutettujen urille tyypillisten epävarmuuksien ohella kansainvälisten tutkijoiden asemaan vaikuttavat erityisesti myös syrjivät rakenteet ja rasismi.

Rasismi ja eriarvoistava kohtelu on yliopistoissa laaja ongelma. Siitä kärsivät niin kansainväliset opiskelijat ja tutkijat, kuin myös kasvava määrä ruskeita suomalaisia.² Ilmiöön liittyvät keskustelut ovat koostuneet lähinnä yksittäisistä puheenvuoroista, joissa korostuvat yksittäisten tutkijoiden tai opiskelijoiden kokemukset.³ Institutionaaliset äänet ovat keskittyneet pääosin pahoittelemaan tapahtunutta ja julistamaan nollatoleranssia rasismille. Rakenteellisiin kysymyksiin ei kuitenkaan ole puututtu.

Rakenteisiin juurtunut syrjintä ei kuulu yliopistoon, ja siihen puuttuminen vaatii toimia. Tekemäänsä selvitykseen nojaten **Anaïs Duong-Pedica** toteaa, että suomalaisilla yliopistoilla ei ole selkeitä puuttumismalleja rasismiin⁴. Myös ehkäiseviä toimenpiteitä on niukasti. Yliopistoilta tulee vaatia konkreettisia toimenpiteitä, joilla kyetään puuttumaan ongelman rakenteellisiin ja yksilöön kohdistuviin erityispiirteisiin.

Rasismiin tulisi puuttua myös arkipäivän toiminnan tasolla. Suoranaiseen rasismiin ja rasistisiin puhetapoihin pitäisi uskaltaa puuttua silloinkin, kun sitä harrastavat akateemisesti koulutetut ja esimiesasemassa olevat ihmiset. Lisäksi erityistä huomiota pitäisi kiinnittää rakenteellisiin kysymyksiin, kuten viestintä- ja rekrytointikäytäntöihin. Etenkin viestintäkäytännöillä on keskeinen rooli siinä, että kaikki yliopistoyhteisön jäsenet voivat osallistua yhteisiin toimintoihin taustastaan riippumatta. Sama informaatio on oltava kaikkien tutkijoiden saavutettavissa äidinkielestä riippumatta.

Kun todistat syrjintää, osoita tukeasi syrjintää kohdanneelle kollegalle ja auta nostamaan asia keskusteluun työyhteisön kanssa. Asiaan tulisi puuttua nimenomaan ulkopuolisten henkilöiden toimesta, eikä jättää asiaa syrjityn harteille. Viralliset selvityspyynnöt tulee ohjata häirintäyhdyshenkilölle. Yliopiston toimijoiden ohella voit tietysti kääntyä myös luottamusmiesten, liiton asiantuntijoiden ja jäsenliittosi edustajien puoleen.

Acatiimissa julkaistaan vuoden 2019 aikana yhteensä neljä sarjakuvaa, jotka pureutuvat yliopistomaailmassa kohdattaviin vallan väärinkäyttötilanteisiin. Sarjakuvat on toteuttanut kuvataiteilija **Sirpa Varis**. Niiden taustalla on hyödynnetty Jyväskylän yliopiston tieteenekijöiden toteuttamaa kyselyä jäsenistönsä kokemista tai todistamista vallan väärinkäyttötilanteista yliopistoissa. Sarjakuvat on toteutettu Tieteentekijöiden liiton toiminta-avustuksella.

KANSAINVÄLINEN TUTKIJA KOHTAA SYRJINTÄÄ

MIKÄLI KOHTAAT SYRJINTÄÄ, OLE YHTEYDESSÄ LÄHIESMIEHEEN, LITTOON, DEKAANIIN, TYÖSUOJELUVALTUUTETTUUN TAI HÄIRINTÄYHDYSHENKILÖÖN.

1 <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/23896989-a379-4e1a-a7bd-bccdc04e5bb2>

2 Koko Hubara. 2017. Ruskeat tytöt. Like.

³ esim. <https://www.hs.fi/elama/art-2000006018144.html> ja <https://www.jylkkari.fi/2018/03/20005/>

⁴ <https://raster.fi/2018/08/06/on-the-use-of-zero-tolerance-institutional-responses-to-discrimination-based-on-gender-and-race-in-finnish-universities/#more-1011>

teksti Heidi Kosonen & Johanna Turunen

Painetussa lehdessä sivu 44